

Sammanställning av frågor och svar från webinariet "Når vi miljömålen i Skåne" den 9 december 2022

Här nedan redovisas svar på inkomna frågor som inte besvarades under webinariet.

Klimat

Fråga: Vad kan civilsamhället/medborgare göra för att samarbeta, stötta tjänstemän på regional och lokal nivå så att vi tillsammans når klimatmålen? (fråga från Helsingborgarnas klimatavtal)

Svar: Det finns väldigt mycket som varje medborgare kan göra på flera olika plan (några exempel: resvanor, matvanor, val av boende, val av sparande och investeringar, etc). Mer om det kan man till exempel läsa här: [Hur kan jag minska min klimatpåverkan? \(naturvardsverket.se\)](https://naturvardsverket.se)

Men en stor del av utsläppen rör sådant som den enskilde inte kan påverka direkt genom sina val. En viktig faktor är därför att man engagerar sig och läser på i den mån man har möjlighet till, pratar om frågorna med eventuella arbetsgivare, skolor och barn, samt röstar på de partier du tycker har bäst klimatpolitik.

Fråga: För att minska utsläppen av växthusgaser. Hur ska vi tänka kring bibränslen som HVO och RME t ex för tunga transporter inom transportsektorn och jordbruk? Är det bra att alla företag går från fossilt till bibränslen eller ska vi kräva att de går över till el direkt?

Svar: Tungta fordon, framför allt långväga transporter, är den typ av fordon som har svårast att ställa om från fossila bränslen. Elektrifiering är en mycket viktig del men det tar lång tid att förnya fordonsflottan. Infrastrukturen för laddning för tunga fordon, begränsningar i räckvidd, tillgänglig effekt, samt andra krav på prestanda kan göra att den omställningen tar tid. Även om hälften av alla nya lastbilsmodeller år 2030 kommer vara batteridrivna är det bara cirka tio procent av fordonsflottan som kommer vara eldriven. Även biogas, förnybara drivmedel som kan ersätta fossila drivmedel i befintliga motorer, tillsammans med utvecklingen av vätgasfordon är viktiga satsningar för att möta alla olika behov. En stor fördel med flytande biodrivmedel som kan användas i existerande dieselmotorer är att utsläppsminskningen kan ske snabbare. Det finns många utmaningar med en hållbar sådan omställning.

El (inklusive vätgas) och biogas är därför de drivmedel som bör prioriteras.

Samtidigt konstateras det exempelvis i Fossilfritt Sveriges Färdplan för tunga fordon att även flytande biodrivmedel är avgörande för att kunna nå klimatmålen till 2030 för tunga fordon: [Fardplan_Tunga-fordon.pdf \(fossilfritt.sverige.se\)](https://fossilfritt.sverige.se)

Fråga: Ni konstaterar att transporter behöver minska. Ett sätt att kunna styra detta är att den nya Avfallstransportförordningen även ser till miljöpåverkan från själva transporterna. Idag syftar den lagen till att styra upp hur transporter ska gå till. Det går alltså att minska mängden transporter om avfallet tas omhand i landet det uppstår i, t ex pappersförpackningar som görs till nytt papper i pappersbruk. Varför transporteras detta avfall långa vägar när vi har pappersbruk i Sverige som kan ta hand om det?

Svar: Avfallstransportförordningen syftar till att förhindra att EU exporterar sina avfallsproblem till länder utanför unionen, och att stävja illegala avfallstransporter. Men tanken är också att underlätta

för transporter av avfall för materialåtervinning mellan medlemsländer. Länsstyrelsen Skåne har i ett yttrande ställt sig kritiska till målet att underlätta för transporter av avfall för återanvändning och materialåtervinning inom gemenskapen. Detta eftersom ökade transporter inte är i linje med EU:s klimatmål. Istället bör avfallsdirektivets närhetsprincip framhävas och målet vara att avfallet återanvänds eller materialåtervinns med så få/korta transporter som möjligt. Läs mer här:

[Remiss av EU kommissionens förslag till reviderad förordning om transporter av avfall COM \(2021\) 709 - Regeringen.se](#)

Fråga: Var är vätgasstationen byggd som Kristina nämnde?

Svar: Den vätgastankstation som nämndes var den som blivit beviljad inom de regionala elektrifieringspiloterna, varav en finns i Skåne. En lista på beviljade projekt finns här:

[Beviljade projekt inom Regionala Elektrifieringspiloter \(energimyndigheten.se\)](#)

Det finns i dagsläget ingen vätgastankstation i drift i Skåne.

Hav och vatten

Fråga: Vilka åtgärder är mest kostnadseffektiva för att minska övergödningen i sjöar, vattendrag och recipient?

Svar: Det beror på vilka källor som finns i ett område, hur förutsättningarna ser ut och vilka andra hänsyn man måste ta. I de allra flesta fall är placering och utformning avgörande för en åtgärds effektivitet. Generaliseringar måste tas med en stor nypa salt.

Några korta kommentarer om några olika åtgärder... Sveriges satsning på att installera fosfor- och kväverening i kommunala avloppsreningsverk var en mycket viktig och kostnadseffektiv åtgärd under 70-, 80- och 90-talen. Men att idag ytterligare rena utgående vatten från reningsverk är relativt dyrt. Rätt placerade och rätt skötta våtmarker är bland de mest kostnadseffektiva åtgärderna. Bruksfria och naturliga zoner runt vattendrag ger ofta flera vinster, men är inte alltid en effektiv övergödningsåtgärd. Tvåstegsdiken tar en hel del mark i anspråk, men kan vara effektiva för att uppnå flera olika nyttor med en och samma åtgärd. Svämplansrestaurering kan vara en ganska kostnadseffektiv åtgärd, sett till att de inte kräver mycket schaktning och att även andra vinster uppstår. Att anlägga magasin för att hindra högflöden och bräddningar kan se väldigt olika ut beroende på omgivningen. Kostnaden och effektivitet varierar därför kraftigt. Biomanipulering genom att till exempel fiska bort vitfisk från sjöar är en ganska dyr åtgärd, som dessutom bara tillfälligt åtgärdar symptom. Utfiskning kan dock vara relevant för att skynda på eller sätta igång en förändringsprocess som även bygger på andra åtgärder. Åtgärdande av enskilda avlopp är en stor investering för ägaren, men ur ett samhälls- och miljöperspektiv finns ändå ganska stora vinster att göra genom att åtgärda de kvarvarande enskilda avloppen.

Det tråkiga, men viktiga, svaret är att kostnadseffektivitet styrs av hur stort det lokala problemet är, hur åtgärden utförs och vilka andra vinster som uppnås med åtgärden. För att genomföra effektiva åtgärder krävs alltså god kunskap om lokala förhållanden.

Vattenmyndigheten har tagit fram ett [kartverktyg](#) ("Planeringsunderlag för åtgärder mot övergödning) där man kan zooma in i ett område för att se vilka åtgärder som föreslås där. Analysen bygger på resultat som tagits fram inom projektet "[Life IP Rich Waters](#)". Även i [VISS](#) kan man se vilka åtgärder som bedömts vara kostnadseffektiva för respektive vattenförekomst.

Odlingslandskap/biologisk mångfald

Fråga: Det sades att småbiotoperna minskar. Vad beror minskningen av småbiotoper på?

Svar: Minskningen av småbiotoper beror på att odlingsmarken brukas mer intensivt, och odlingshinder tas bort. Syftet är att rationalisera fältform och fältstorlek.

Fråga: Är det fler som ansöker om dispens för att få ta bort stengärden mm? Beviljas fler dispenser från biotopskyddsbestämmelserna nu är tidigare?

Svar: År 2014 blev det möjligt att söka dispens från biotopskyddet (enligt 7 kap. 11 b § miljöbalken). Efter detta har fler ansökt om dispens och fler dispenser har blivit beviljade. Däremot finns det för i princip alla beviljade dispenser ett krav på kompensationsåtgärder i form av nya skyddade biotoper.

Fråga: Hur tycker ni man ska se på minskad köttkonsumtion (klimat) vs. nyttorna för biologisk mångfald av betesdjur?

Svar: Det är i odlingslandskapets gräsmarker som flest hotade arter och naturtyper finns. Om antalet betesdjur minskar på grund av minskad köttkonsumtion så är detta i förlängningen ett hot mot den biologiska mångfalden då viktiga livsmiljöer för olika arter och ekosystemtjänster som kan gynna lantbruket riskerar att försvinna. Om köttkonsumtionen ska minskas är det bättre att minska produktionen av djur som inte betar på naturbetesmark och gynna de lantbrukare som med sina betesdjur hjälper till att hålla de värdefulla gräsmarkerna öppna.

Fråga: Vilka typer av åtgärder i landskapet bedömer ni kunna ge nytta för såväl jord- och skogsbruket samtidigt som biologisk mångfald gynnas?

Svar: Blommande fältkanter, skyddszoner mot vattendrag och åtgärder som till exempel anläggning av läplanteringar och nyanläggning av småbiotoper ger fler livsmiljöer för olika arter. Dessa arter ger ekosystemtjänster som kan hjälpa till att bibehålla och öka produktionen på jordbruksmark.

Fråga: Vilka argument tycker ni är starkast för att öka kantzonernas bredd och ökad flerskiktning (träd-, busk-, och fältskikt) kring åkermark och vattendrag i landskapet?

Svar: Det ger en ökad biologisk mångfald och ekosystemtjänster i jordbrukslandskapet. Ökad bredd på kantzoner mot vattendrag minskar risken för läckage av växtskyddsmedel och näring som kan skada växt- och djurliv. Ökad förekomst och variation av fält-, busk- och trädskikt kring åkermark och vattendrag gynnar till exempel fältvilt och olika fågelarter.

Fråga: Vad gör Länsstyrelsen för att motverka den ökade exploateringen av jordbruksmarken i Skåne?

Svar: Länsstyrelsen Skåne har en nollvision för byggande på åkermark. Det är kommunerna som beslutar om exploatering får ske på jordbruksmark inom kommunen. Jordbruksmarkens värde för en långsiktig livsmedelsproduktion behöver ännu tydligare vägas in i planeringssammanhang och i samband med tillämpningen av 3 kap 4 § Miljöbalken (*Brukningens värde jordbruksmark får tas i anspråk*

för bebyggelse eller anläggningar endast om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt genom att annan mark tas i anspråk).

Övrigt

Fråga: Har Länsstyrelsen Skåne finansiering från EU för arbetet med miljömålen?

Svar: Vi har ingen EU-finansiering för samordning och uppföljning av miljömålen på regional nivå. Däremot genomför vi konkreta projekt med hjälp av EU-finansiering och som bidrar till att vi närmar oss miljömålen, till exempel [SemiAquatic Life](#) (Återskapande av livsmiljöer för semiakvatisk fauna).

Fråga: Varför har miljömålet *Giftfri miljö* inget trendpil?

Svar: Det saknas trendpil eftersom vi inte har tillräckligt med underlag på regional nivå för att göra en bedömning av utvecklingen för målet.